

ΟΙ ΚΑΛΙΚΑΝΤΖΑΡΟΙ

ΔΙΗΓΗΜΑ ΚΑΤΑ ΠΑΡΑΔΟΣΙΝ

ΥΠΟ

ΑΝΔΡΕΑ ΚΑΡΚΑΒΙΤΣΑ

Ἄνδρας Καρκαβίτσας

νεκεν τῶν ὀρεκτικῶν διαθέσεων ὑπὸ τῶν ὁποίων εἶχον καταληφθῆ πρὸ τοῦ φηγομένου κρέατος τοῦ Γιαννάκη. Καὶ ἔτρεχον ἐδῶ καὶ ἐκεῖ, πέριξ καὶ τὸν περιεκύκλουν· ἐν θορόβῳ, ὡς τὴν χωρικὴν αἰ ὄρνιθες κατὰ τὴν ὥραν τῆς τροφῆς καὶ ἐφώναζον ὅλοι ὁμοῦ, κινουῦντες πρὸς αὐτὸν τὰς χεῖρας.

— Γιαννάκη Γιαννακάκη — κομμάτι κρεατάκι! . . .

— "Ἐλα· συγχάστε, διαβολάκια" ἔλεγεν ὁ Γιαννάκης, θωπευτικῶς.

Καὶ ἔρριπτε πρὸς αὐτοὺς, ἐξάγων τῆς σούβλας, τεμάχιον τοῦ φηγομένου κρέατος. Οἱ Καλικάντζαροι ἐπέπιπτον ἐπ' αὐτοῦ, ὡς πεινασμένοι σκύλοι καὶ τὸ κρέας ἐγένετο εὐθὺς ἀνάρπαστον καὶ

— "Ἐλα· συγχάστε, διαβολάκια!"
— Γιαννάκη Γιαννακάκη — κομμάτι κρεατάκι! . . .

Εἰς μεγάλην στενοχωρίαν εὐρίσκετο ὁ Γιαννάκης, ὁ υἱὸς τοῦ κ. Νικόλα, τοῦ μυλωθροῦ. "Ὅπου καὶ ἂν ἔστρεφε τὸ βλέμμα, ὅπου καὶ ἂν ἔτεινε τὴν χεῖρα, δὲν συνήντα πρὸς Καλικάντζαρους· μετὰ βραχὺ ὡς καρῶν ἀνάστημά των, τοὺς τρχγίνους πόδας, τὴν μακρὰν γενειάδα, τὸν ὀξὺν πηχυαῖον σκουφὸν καὶ τοὺς μικκύλους, ὡς κόκκον καρδάμου ὀφθαλμοῦς, πυρῶδεις ἐ-

ἐπανελάμβανον οἱ ἀδικηθέντες τὰς φωνάς των, τὰς δυσήχους πάντοτε καὶ ἀνυποφόρους. Ὅμως τὰ τεμάχια τοῦ κρέατος ἐν πρὸς ἐν ὠλιγόστευον ἐνῶ ὁ Γιαννάκης ἐπείνα πάρα πολύ. Ὁ πατήρ του, ἀρρωστήσας, εἶχε φύγει ἀπὸ πρῶιας τοῦ μύλου καὶ ἔμεινε αὐτὸς νὰ ἐπαρκέσῃ εἰς τὰ τόσα ἀλέσματα τῶν χωρικῶν. Κάθε ὥραν φόρτωμα καὶ ἐκφόρτωμα τοῦ σίτου ἀπὸ τοῦ ζώου εἰς τὴν σκάφην τοῦ μύλου καὶ ἀπ' ἐκεῖ πάλιν τὸ ἀλεύρον θερμὸν θερμὸν εἰς τὸν σάκκον· δὲν τῷ ἔμεινε στιγμὴ ἀναπαύσεως. Εἶχεν νυκτώσῃ ὅτε ἀπέπεμψε τὸν τελευταῖον πελάτην καὶ ἤδη ἤναψε πυρὰν εἰς μίαν γωνίαν καὶ ἔψηγε τὸ κρέας τοῦ ἵνα φάγῃ. Ἐξαφνα ὁμως, ἐνῶ ὑπέθετεν ὅτι ἐτελείωσαν αἱ ἀμαρτίαι του, παρουσιάζοντο αὐτοῖ καὶ τὸν ἠνώχλουν καὶ ἤθελον παιχνίδια. Ἄλήθεια, μεγάλην ὄρεξιν θὰ εἶχον!.. Ἀλλὰ μήπως ἐκοπίασαν καὶ νὰ μὴν ἔχουν!.. Κάθηνται ὅλην τὴν ἡμέραν ἐξηπλωμένοι εἰς τὰ σπήλαιά των, τρώγοντες ἀμερίμνως τὰς σαύρας καὶ τοὺς ὄφεις, τοὺς ὁποίους συλλαμβάνουν καὶ ἐξέρχονται τὴν νύκτα νὰ πειράζουσι τοὺς ἀνθρώπους. Καλὸ κί' αὐτό!... Καὶ ὁ Γιαννάκης δὲν ἤξευρε τίνα τρόπον νὰ εὕρῃ νὰ τοὺς πείσῃ νὰ τὸν ἀφήσουσι νὰ φάγῃ.

— Νὰ σὰς 'πῶ, ρὲ παιδιά' εἶπεν αἰζνης πρὸς αὐτοὺς μιλιχίως.

— Νὰ μᾶς 'πῆ ὁ ἄγουρος — ὁ κολοκυθομάγουλος! . . νὰ μᾶς 'πῆ ὁ ἄγουρος — ὁ κολοκυθομάγουλος!... ἐπανέλαθον οἱ Καλικάντζαροι ἐν χορῶ.

Καὶ συνήχθησαν ὅλοι πρὸς αὐτὸν, ἀναρριχώμενοι ἐπὶ τῶν γονάτων του, ἐπὶ τῶν ὤμων, ἐπὶ τῆς κεφαλῆς· ἄλλοι ἐκρεμάσθησαν ἀπὸ τοὺς μύστακας καὶ τὸ βραχὺ γένειον καὶ τὰ ὦτα, ὥστε τὸν ἐκάλυψαν διὰ μίαν στιγμὴν ὅλον, ὡς ἀνεκτικὸν γατάκι οἱ ποντικοί. Καὶ παπᾶς θὰ γένῃς Κῶστα; — ἔτσι τῶνφερ' ἢ κατάρα· ἐσχέπτετο ὁ Γιαννάκης. Καθὼς εὐρέθη μόνος, καταμόναχος εἰς τὸν μύλον του, ὅλα ἔπρεπε νὰ τὰ ὑποφέρῃ· τίποτε δὲν ἠδύνατο νὰ κάμῃ. Ἐπειτα ἐγνώριζεν ἐκ παραδόσεως ὅτι οἱ Καλικάντζαροι τὰ Δωδεκάημερα, παραιτοῦντες τὸ δένδρον τὸ ὁποῖον πριονίζουσι εἰς τὰ ἔγκατα τῆς γῆς, ἐννοοῦν νὰ ἔλθουσι εἰς τὸν κόσμον καὶ νὰ πειράζουσι, φοβερά νὰ πειράζουσι. Ἄλλ' ὅ,τι ἔκαμαν ἔκαμαν· τὰ δωδεκάημερα ἔληγον αὔριον τὴν αὐγὴν, θὰ ἠγίαζον τὰ νερά καὶ οἱ Καλικάντζαροι θὰ ἔφευγον νὰ κρυβῶσιν,

ὡς οἱ Ἑβραῖοι κατὰ τὴν Ἀνάστασιν τοῦ Ἰησοῦ. Καὶ μὲ αὐτὴν τὴν ἰδέαν παρηγορεῖτο ὁ νέος μυλωθρὸς δι' ὅσα ὑπέφερεν ἀπόψε. Ἠπίως καὶ μὲ γλυκὺ χαμόγελο εἰς τὰ χεῖλη, ἀπεδίωκεν ἀπ' ἐπάνω του τοὺς Καλικαντζάρους, μὴ θέλων νὰ δεῖξῃ καθόλου τὴν δυσαρέσκειάν του, ἐκ φόβου μὴ πάθῃ χειρότερα.

— Μὰ 'συχάστε λοιπὸν νὰ σᾶς πῶ! ἐψιθύριζε.

— "Ἐλα, λέγε . . .

— Καθῆστε πρώτα χάμου . . .

Ἠκούσθη εὐθὺς ἐν φάπ! δυνκτὸν φάπ!, ὡς νὰ διερράγη αἶφνης εἰς τὴν γῆν κάμμία κύστις πλήρης ἀέρος καὶ ὅλοι οἱ Καλικαντζάροι εὐρέθησαν καθισμένοι περίεξ, ὅμοιοι πρὸς μικρὰ καρβουνάκια, κεχυμένα χαμαί. Ἐνῶ δὲ αὐτοὶ ἀνέμενον περίεργοι τοὺς λόγους τοῦ Γιαννάκη, οὗτος σιωπηλὸς, μὲ ἦθος σοδαρὸν, ἀπέσυρε τὴν σούβλαν ἀπὸ τῆς πυρᾶς καὶ ἐξάγων ἐν ἐν τεμάχιον, ἔτρωγε βεβιασμένως, ὥσει βουλιμιῶν.

— "Ἐλα, θὰ μᾶς πῆς; εἶπον πολλοὶ Καλικαντζάροι, ἀνυπομονοῦντες.

— Μπρὲ θὰ μᾶς πῆς! προσέθηκε κάπως θυμωδῶς καὶ ὁ Μπάμπακας.

Ὁ Μπάμπακας ἦτο γερόντιον μὲ γενειάδα λευκὴν καὶ μακρὰν, ὅσον δύο ὄργυιες καὶ ἀπὸ κάθε τρίχα τῆς ἐκρέματο καὶ ἓνας μικρὸς Καλικαντζάρος, ὅπως εἰς τοὺς κλώνας οἱ καρποὶ τοῦ φοίνικος. Εἰς τὴν χεῖρα ἐκράτει μακρὰν λεπτὴν ράβδον διὰ τῆς ὁποίας ἐπεβάλλετο εἰς τοὺς ἄλλους καὶ προεῖχεν ὀλοκλήρου τοῦ ὀμίλου. Τὸ γερόντιον ἦδη πλήρες θυμοῦ διὰ τὴν σιωπὴν τοῦ Γιαννάκη, ἔνευσε πρὸς τοὺς Καλικαντζάρους, ὡς στρατηγὸς, διατάσων τὴν διαρπαγὴν κυριευθείσης πόλεως. Εὐθὺς οὗτοι ὤρμησαν ἐπὶ τῆς σούβλας καὶ ἐσχόρπισαν κατὰ γῆς, λακπατοῦντες τὰ τεμάχια τοῦ κρέατος.

— Τρίτσι, τρίτς! . . . τρίτσι, τρίτς! . . . ἐγρύλλισαν ὅλοι, εἰρωνικῶς προσδλέποντες τὸν Γιαννάκη.

Ὁ μυλωθρὸς εἶχε φάγει ὀλίγον καὶ ἂν δὲν εἶχε χορτασθῆ τελείως τοῦλάχιστον κάτι συνεκράτησε τὴν πεινάν του. Ὡστε δὲν τὸν ἐμελλε καὶ τόσον διὰ τὸ κρέας. Θυμωθεὶς ὅμως πολὺ διὰ τὴν εἰρωνείαν μεθ' ἧς τῷ ὀμίλου, ἔλαβεν ἀνημμένον δαυλὸν καὶ ἔρριψεν αὐτὸν ἐν μέσῳ τοῦ ὀμίλου τῶν Καλικαντζάρων.

— Τρίτσι, τρίτς! . . . τρίτσι, τρίτς! . . .

Καὶ ἐσκορπίσθησαν ὅλοι μακρὰν ἐδῶ κ' ἐκεῖ, ὡς ποιμνη προβάτων ὅταν πέσῃ μεταξὺ αὐτῶν λύκος. Διότι οἱ Καλικάντζαροι φοβοῦνται τὸ πῦρ ὅσον ὁ διάβολος τὰ ἱερά λόγια. Πρόσφατον παράδειγμα εἶχον οὗτοι τὴν γρχιαν ἥτις κατώρθωσε νὰ κλείσῃ πολλοὺς τούτων εἰς μικρὸν βυτίον καὶ νὰ τοὺς καύσῃ ἐκεῖ ὀλοζώντανους, ἐκδικουμένη τὴν ὕβριν ἣν ἔκαμον πρὸς τὴν θυγατέρα της.

Ὁ Γιαννάκης ἐν τούτοις ἐσυλλογίζετο ἤδη πῶς ν' ἀπαλλαγῇ αὐτῶν ἐντελῶς. Ἡ νύξ εἶχεν ἄρκετὰ προχωρήσῃ· αὐριον ἔξημέρωνε παραμονὴ τῶν Φώτων καὶ ἔπρεπεν αὐτὸς ἤδη νὰ ἦνε εἰς τὴν οἰκίαν του, νὰ φέρῃ τὸ ἄλευρον ἵνα ζυμώσουν τὰ ψωμιά. Ἀλλὰ πῶς ν' ἀποφύγῃ τοὺς Καλικαντζάρους, οἱ ὅποιοι ἐκόλλησαν ὡσὰν τσιμπούρια ἐπ' αὐτοῦ καὶ δὲν ἐνόουν νὰ τὸν παραιτήσουν καθόλου μέχρι τῆς αὐγῆς;...

— Παιδιά, χορεύουμε! ἐφώναξεν αἰφνης εὐθύμως, ἐγειρόμενος.

— Ναί, χορεύουμε· ἀπήντησαν ὅλοι μὲ προθυμίαν.

Καὶ ἤρχισαν νὰ κινῶσι τοὺς ἀραχνοειδεῖς πόδας των, ἄλλοι ν' ἀνατείνωσι τὰς χεῖρας καὶ νὰ ἐκπέρωσι βραγχνῶδεις φωνάς, ἄλλοι νὰ συρίζωσι καὶ ἕνας μικρὸς ἤρπαζε ράκος πανίου ὅπερ εὔρε χαμκί καὶ τὸ ἀνεκίνει διὰ μανδῆλι· δῆθεν.

— Μὰ ὄχι μέσα· εἶπεν ὁ Γιαννάκης· ἔξω, 'ς τὸ φεγγαράκι νὰ βγοῦμε....

— Ναί, ἔξω· ἐπεκρότησαν ὅλοι.

Ἡ νύξ εἶχεν ἄρκετὰ προχωρήσει. Οἱ ἀστερισμοὶ τῆς αὐγῆς, ὁ εἰς μετὰ τὸν ἄλλον, προέβαλλον εἰς τὸν ὀρίζοντα φεγγαρόβλοιοι· ὁ ἀήρ, ὅστις ἀνεκίνει θορυβῶδῶς τὰ δένδρα, εἶχε καθίρει παντὸς νέφους τὸν οὐρανόν, ὁ ὅποιος κταγάλανος κατηγάζετο ὑπὸ τοῦ φωτὸς τῆς σελήνης πέραν οἱ βουνοὶ διεκρίνοντο ὡς μελανοὶ ἐξ ἄνθρακος ὄγκοι, περικλείοντες πανταχόθεν τὴν πεδιάδα· τὰ φυλλώματα τῶν δένδρων ἔστιλβον κατὰ μεστα τῆς νυκτερινῆς δρόσου.

Οἱ Καλικάντζαροι, ἔχοντες εἰς τὴν μέσσην τὸν Γιαννάκη, ἐχόρευον ἤδη εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ μύλου. Αἱ βραγχναὶ φωναὶ τῶν ἀντήχουν εἰς τὴν σιγὴν τῆς νυκτὸς καὶ ἐμίγνυντο μὲ τὸ κᾶπου κᾶπου ἀκούμενον λάλημα τοῦ κόκκυγος.

— Μωρὲ πικιδιά τ' ἄλογο φρυμάζει· εἶπεν ὁ Γιαννάκης· γιὰ νὰ ἰδῶ μιὰ στιγμὴ κ' ἐφθασα.

Καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸν μύλον. Οἱ Καλικάντζαροι ἐν τῇ ἀκα-
 τασχέτῳ εὐθυμία ἦν εἶχον πρὸς τὸν χορὸν δὲν ἐπρόσεξαν καθό-
 λου εἰς τὴν φυγὴν του. Ὁ εἰς μετὰ τὸν ἄλλον ἤρχοντο ἐμ-
 πρὸς καὶ ἐχόρευον ἐν δαιμονιώδει δίνῃ ὅλοι καὶ ἐτραγῶδου
 ἀπαύστως κ' ἐκ περιτροπῆς:

— Χορεύ' ἡ λάσπη κ' ἡ σβουιὰ
 κ' ἡ γιδοκακαρέντζα . . .
 Χορεύει τὸ παληόσκουτο
 μὲ τὴν παληανδρομίδα! . . .

— Μωρ' ὁ μυλωνᾶς; εἶπέ τις αἰζῆνης.

— Ναί, ὁ μυλωνᾶς! ἐπανελάβον ὅλοι.

Καὶ ἔσπευσαν εἰς τὸν μύλον, ἀνερευνῶντες παντοῦ, ἐδῶ
 κ' ἐκεῖ· ἀλλ' ὁ Γιαννάκης δὲν ἐφαίνετο πουθενά.

— "Ἐφυγε" εἶπον, προσβλέποντες ὁ εἰς τὸν ἄλλον ἐκστα-
 τικοί.

Τῶ ὄντι ὁ Γιαννάκης μόλις εἰσῆλθεν εἰς τὸν μύλον, ἐφόρ-
 τωσεν ἐπὶ τοῦ ἵππου δύο σάκκους ἀλεύρου, ἔπασε καὶ αὐτὸς
 εἰς τὸ μέσον, περιβληθεὶς ἕτερον σάκκον καὶ μαστίσας τὸν ἵπ-
 πον ἔφυγε διὰ τῆς ὀπισθίας θύρας.

— Τί νὰ κάμουμε; ἠρώτησαν τώρα μεταξύ των.

— Νὰ τὸν φτάσουμε.

Καὶ ἐχύθησαν ὅλοι, ὡς ἀνεμοστρόβιλος, πρὸς τὰ ἐμπρὸς,
 καταπατοῦντες τοῦ δρόμου τὸν βόρβορον ἐν συμμιγεῖ θορύβῳ
 καὶ ἀλαλητῶ, ὡς ἀγέλη θωῶν ὠρουμένων. Μετ' ὀλίγον ἐπρό-
 φθασαν τὸν ἵππον τοῦ Γιαννάκη, διευθυνόμενον πρὸς τὸ χωρίον,
 ἀφανὲς ἀκόμη ἐκ τῆς ἀποστάσεως καὶ τοῦ σκότους. Ἐκύκλω-
 σαν εὐθὺς τὸν ἵππον ὅλοι καὶ παρετήρησαν ἐδῶ ἐκεῖ διὰ τὸν
 Γιαννάκην.

— Νὰ τῶνα πλευρὸ, νὰ καὶ τᾶλλο, νὰ καὶ τ' ἀπανογῶμι,
 μὰ ὁ μυλωνᾶς ποῦνε; ἔλεγον μεταξύ των, δυσανασχετοῦντες.

— Πίσω θά 'μεινε' εἶπεν ὁ Μπάμπακας φρουάττων.

Καὶ ἔτρεξαν ὅλοι ὀπίσω, μετὰ βοῆς πάντοτε, ὡς σμῆνος με-
 λισσῶν, φυγὸν τῆς κυψέλης. Ἠρεύνησαν ὅλον τὸν δρόμον,
 εἰς τὰς τάφρους καὶ τοὺς βάτους, παντοῦ, ἔφθασαν μέχρι τοῦ
 μύλου ἀλλὰ πουθενά δὲν εὗρον τὸν μυλωθρόν. Ἐπέστρεψαν
 οὕτω δυσηρεσθημένοι παρὰ τὸν ἵππον ὅστις ἐξηκολούθει πάντοτε

ήσύχως τὸν δρόμον του καὶ ἐπανελάβον τὰς ἐπ' αὐτοῦ ἐρεῦνας.

— Νὰ τῶνα πλευρῶ, νὰ καὶ τᾶλλο, νὰ καὶ τ' ἀπανογῶμι, μὰ ὁ μυλωνᾶς ποῦνε;

— Μωρὲ, μπροστά θὰ πάη! ἐφώνησε πάλιν ὁ Μπάμπακας.

Καὶ ἤδη ἐτράπησαν πρὸς τὰ ἐμπρός. Ὁ Γιαννάκης ἐν τῷ σάκκῳ, ἂν καὶ φοβούμενος μὴ τὸν ἀνακαλύψωσιν, ἐγέλα μετὴν ἀδημονίαν αὐτὴν τῶν Καλικαντζάρων καὶ ἀνακύπτων ὀλίγον τὴν κεφαλὴν, παρετήρει πρὸς τὰς ἐμπρός μὴ που ἀνακαλύψῃ τὸ χωρίον του. Αἶφνης αἱ λάμψεις τοῦ γλυκοχαράγματος ἔδειξαν αὐτὸ μακρὰν, ἀριστερὰ, εἰς τὸ τέρμα τοῦ δρόμου, μετὰς τὰς πυκνὰς συκομωρέας του καὶ τὰ χαμηλὰ σπητάκια του, ὡς μίαν κηλίδα ἐν τῇ λευκαζούσῃ πεδιάδι.

— Εὐλα κούτσουρα, δουλιὰ καυμένα!... ἐφώναξεν εὐθὺς μετὰ τὴν δύναμιν τῶν πνευμόνων του.

Οἱ Καλικαντζάροι ἐστρεψαν καὶ διέκρινον καὶ οὗτοι τὸ χωρίον. Κρύος τρόμος κατέλαβεν εὐθὺς ὅλους καὶ ἔμειναν ὅπου εὐρέθη ἕκαστος, ὡσεὶ καρτωμένοι. Αἶφνης ἠκούσθησαν ἀπὸ τοῦ χωρίου καὶ οἱ πετεινοὶ κρᾶζοντες τὸ ἐωθινόν, ἐμπνεύσαντες ἄλλον φόβον εἰς τοὺς Καλικαντζάρους.

— Πάμετε! εἶπε μετὰ πικρίας ὁ Μπάμπακας· δὲν εἶνε πιά δουλειὰ γιὰ τὸν κόσμον, οἱ ἄνθρωποι μᾶς 'πέρασαν.

Καὶ ὑψώσας τὴν ράβδον του προηγεῖτο φεύγων ἐνώ οἱ λοιποὶ τὸν ἠκολούθησαν ὀπισθεν, ὠρυόμενοι ἐν χορῶ:

— Φεύγετε νὰ φεύγουμε.
γιατ' ἔφτασ' ὁ ζουρλόπαπας
μετὴν ἁγιαστήρα του
καὶ μετὴν πλαστήρα του.
Μᾶς ἔθρεξε, μᾶς ἁγιασε
καὶ μᾶς ἐξεμάτισε!...

Καὶ ἀπεμακρύνοντο ὅλοι πρὸς τὴν δύσιν, ὡς μαῦραι σκιαὶ τῆς νυκτὸς, φεύγουσαι τὸ φῶς τῆς ἡμέρας.